

Тема. *«Всесвіт наш – це дивна казка...».*

Природа у поезії М.П.Рильського

Мета: *поглибити знання учнів про життєвий та творчий шлях поета,
розкрити багатство його поезій;
розвивати в учнів навички виразного читання поетичних творів,
уміння у зв'язній формі викладати свої думки;
виховувати в учнів любов і шанобливе ставлення до природи.*

Тип уроку: *засвоєння нових знань*

Хід уроку

I. Організаційний момент

- Любі діти, добрий день!
Зичу праці та пісень,
А ще, друзі, всім бажаю
Сил, натхнення на весь день

✓ Вправа «Мікрофон».

- подумайте, яким має бути наш урок? *Відповідаємо прикметниками*
- а якими ви маєте бути на уроці?

Отже, якщо ви будете такими, то наш урок пройде цікаво, творчо й продуктивно.
Тому все залежить від вас. Я сподіваюсь на вашу активність та уважність.

✓ З'ясування емоційної готовності учнів до уроку («Кольоровий настрій»)

II. Перевірка домашнього завдання

Фронтальна бесіда (метод «мікрофон»)

Перевірять домашнє завдання група «журналістів»

- З біографією якого письменника ми познайомились на попередньому уроці?
- Коли народився М.Рильський?
- Де пройшло дитинство поета?(*с. Романівна на Київщині*)

Що ви можете сказати про батька письменника? (*був відомим етнографом*)

(Батько Максима Рильського – Тадей Ростиславович, був відомим етнографом. Він вивчав життя і побут селян, місцеві звичаї. Після закінчення університету назавжди оселився в селі Романівна, пов'язавши своє життя з простим людом. Та й дружину собі вибрав з місцевих селян. Мати поета, Меланія Федорівна, була простою, щирою і привітною людиною.

У сім'ї зростали три сини – Іван, Богдан і Максим. Максимові ім'я вибрав батько зі своїми друзями, Миколою Лисенком і професором історії Володимиром Антоновичем. І назвали хлопця Максимом на честь улюбленого народного героя – Максима Залізняка.

- Селяни дуже любили батька Максима Рильського. Максим після смерті батька збудував собі невеликий будинок, а решту батькових будівель віддав селянам. У селі Романівна він заснував школу для сільських дітей і сам був викладачем в цій школі майже 20 років. Для дорослих запровадив вечірнє навчання

Максим товаришував з усіма сільськими дітьми, але найбільше з Яськом Ольшевським. Вони разом проводили час. Максим усім цікавився та найбільше любив читати. Він всі книги перечитав з батькової бібліотеки.

Вірші любив записувати у загальний зошит. Максиму Рильському добре працювалося в товаристві замріяних дерев. Тому останні роки Він прожив на околиці Києва біля Голосіївського лісу.)

- Хто був його хрещеним батьком? (композитор Микола Лисенко)

- Твори яких письменників полюбив ще з дитинства?

(Т. Шевченка , О. Пушкіна, Міцкевича)

- Про що писав письменник у своїх творах?

(про природу, любов до рідного краю, про свою Батьківщину)

ІІІ. Мотиваційний етап

Звучить фонозапис пісні

У природи немає поганої погоди, як немає поганої пори року. Вони змінюють одна одну за порядком , усталеним Богом, і відлічують наші літа.

Велика майстриня Природа створила всі пори року прекрасними. Кожна має свою неповторність і чарівність, вносить у людське життя неповторні миттєвості спілкування з красою.

Сьогодні я запрошую вас повернутися в осінню казку

А здійснити цю подорож нам допоможе література. Адже ми знаємо, що є добрі чарівники-письменники й поети, які словом можуть відтворити красу будь-якої пори року.

1. Оголошення теми, мети уроку

На сьогоднішньому уроці з нами знову буде майстер чарівного поетичного слова М.Т.Рильський.

(Учитель звертається до записаної на дошці мети уроку)

Мета уроку : продовжуємо знайомитись із творчістю поета, навчитись аналізувати поезії; поглибити знання про пейзаж та порівняння, з'ясувати значення понять «символ», «лірика», «епітет»

А ще я хотіла б, щоб ви спробували малювати словом.

Епіграфом нашого уроку стануть слова М.Рильського :

*Люби природу не як символ душі своєї,
Люби природу не для себе, люби для неї.
Вона - не тільки тема вірша або картини,-
В ній є висоти незміримі й святі глибини.*

Запишіть у зошити дату, тему та епіграф уроку.

IV. Опрацювання нового матеріалу

1) Робота над епіграфом

Один учень знайде в словнику іншомовних слів значення слова «символ», а другий – розставить наголоси і підготується до виразного читання епіграфа

2) Асоціативний диктант :

Я називаю слово, а ви записуєте ті образи, які виникають у вашій уяві, коли чуєте чарівне, надзвичайно важливе для нас слово *природа*.

(*Природа - мати, чарівна, казкова, велична, жива, страждає...*)

3) Перевірка виконання роботи

✓ Що таке символ?

- ✓ Прослухаємо виразне читання епіграфу
- ✓ Які образи виникають, коли чуєте слово «природа»
- ✓ Чим же є для людини Природа?

4) Слово вчителя.

Отже, пригадали, що автором цих відомих творів є славетний український поет М. Рильський. Сьогоднішній урок ми присвяtimo докладнішому знайомству з талановитим українським митцем, його пейзажною лірикою.

- Яким був цей письменник, якщо судити лише із портрета?

(Мудрий, зосереджений, серйозний, замислений)

Кажуть, що поет починається, як і річка, - з джерела.

Чи мав один з найкращих українських ліриків 20 століття М. Рильський, з творчістю якого ми починаємо знайомитися у 5 класі, своє джерело?

Так! Це волелюбний рідний край, напоєна мудрістю і силою древня загадкова київська земля, чарівна мова земляків, які говорили, як співали, сплітаючи воедино мову і мелодію.

5) Робота над поезією:

5.1. Підготовка до сприймання

- Як М. Рильський почав писати, що стало поштовхом до його творчості, ви дізнаєтеся зі спогадів самого письменника. *(Читає учень)*

5.2. «Осінь-малар із палітрою пишною»

- Виразне читання поезії напам'ять
(учитель, підготовлений учень, якщо є запис поезії)
- Перевірка сприймання
 - Яким настроєм пройнята поезія?
 - Який період осені – початок, середину, закінчення – зображено у вірші?
Доведіть свою думку.
 - Розкажіть, як прикрашає осінь усе довкола.
Посилайтесь на текст твору.
- Повторне читання вірша
- Аналіз поезії
 - Виділіть ключові слова вірша, поясніть їх.

Вкажіть використані автором художні засоби.

- Який настрій вірша? Доведіть свою думку. Доповніть словничок настроїв ще одним настроєм.
- Чим захоплюється ліричний герой, споглядаючи картину осені?
- Який художній засіб використовує поет у вірші найчастіше? Чому?
- А якою є твоя осінь? Опишіть свої враження, настрої від приходу осені.

6) Фізкультхвилинка

Створімо (уявним пензликом) мальовничу картину рідної природи, красою якої ми захоплюємося щодня.

7) Індивідуальна робота за картками

К – 1 Зобразити ритмічний малюнок перших двох рядків поезії «Осінь-маляр із палітрою пишною»

К – 2 Виписати з поезії «Осінь-маляр із палітрою пишною» слова, які римуються. Визначити рими.

- Про що, на вашу думку, більше сказано в поезії: про образ людини чи образ природи?
- Чому поезія має таку назву?
 - Перевірка роботи за картками

Отже, вірш «Осінь-маляр із палітрою пишною»- це лірична мініатюра.

Презентація малюнків

7. Слово вчителя

Рильський палко любив свій рідний край, захоплювався красою природи, тонко відчував її. Поет милується осіннім лісом

(Звертаю увагу учнів на епіграф уроку)

8. Гра - змагання. «Хто перший випише художні засоби».

	метафора
	окличні речення
	епітет

- Яка роль художніх засобів для розкриття теми та ідеї твору?

9. Рефлексія. Поділіться своїми спостереженнями, враженнями від почутої поезії.

10. Удосконалення навичок виразного читання поезії

- Як сприймаються прослухана поезія М.Рильського?

(Приємна для слуху, мелодійні)

Словникова робота:

**Мелодійний –
приємний для
слуху; милозвучний**

V. Закріплення вивченого матеріалу

1. Слово вчителя: Кожному дорога своя домівка, свій рідний куточок.

Це доводить і народна мудрість. Багато прислів'їв, у яких говориться про любов до рідного краю, склав народ. Бо навіть коли людина хоче забути рідні місця, викинути їх із пам'яті, то їй не вдається це зробити.

- Один з письменників стверджував, що «писати коротко – значить писати про щось важливе».

- У чому глибина цих поезій?

2. Виразне читання поезії учнями

3. Робота в групах

Учитель: А тепер ми поділимо клас на три команди. У нас будуть три команди:

- Перша — «Дослідники»
- Друга — «Художники»
- Третя — «Літератори»

Завдання

Дослідники — шукають у тексті епітети і порівняння.

Художники— створюють колективний малюнок за віршем.

Літератори— складають казку «Осінь-малюк із палітрою пишною»

1. Кожна команда звітується, як вона виконала завдання, вчитель

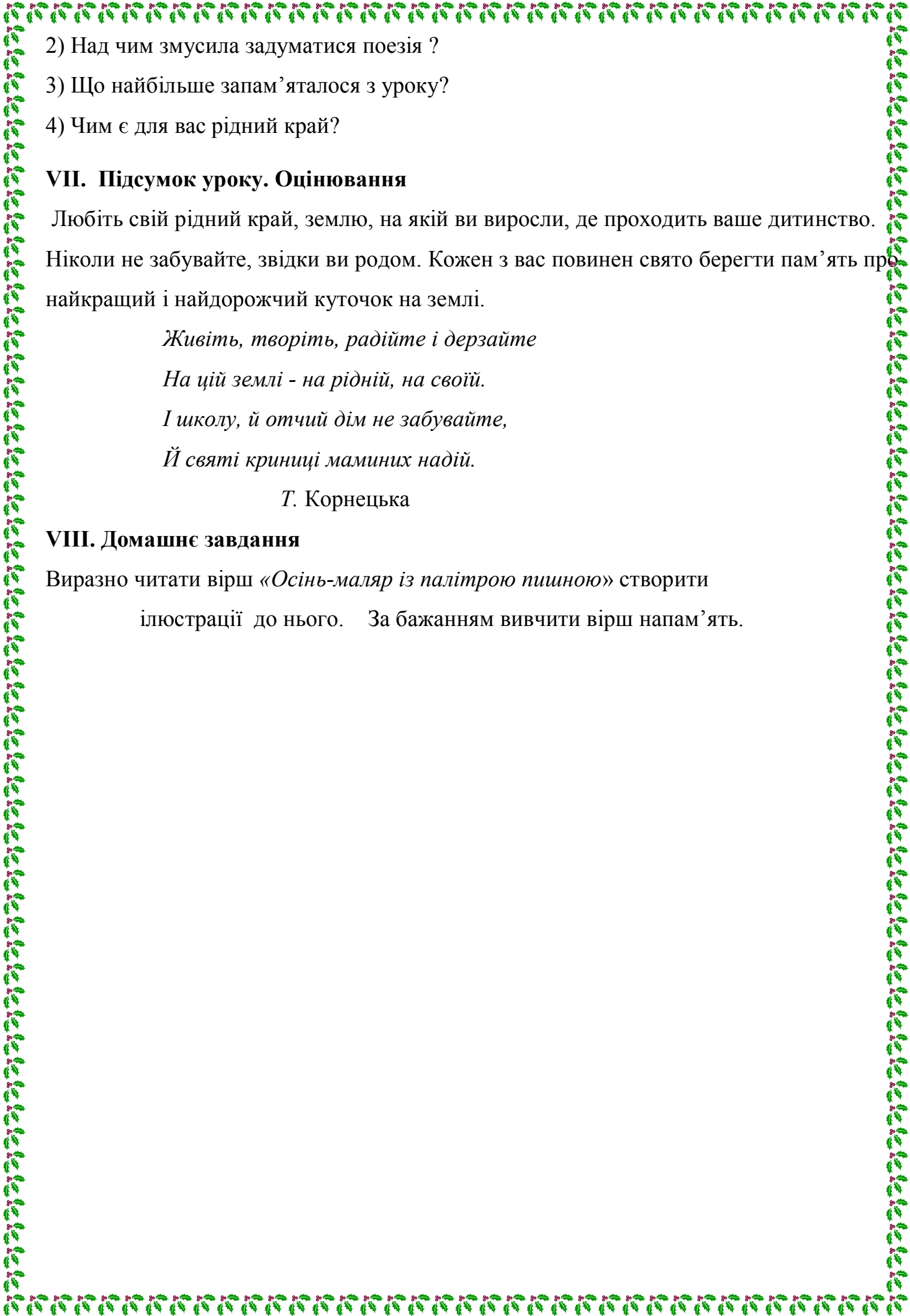
4. Метод «Прес»

- А які ви знаєте прислів'я і приказки про природу?

4. Учнівська презентація «Люби, шануй і знай свій рідний край» - слайдові фотоілюстрації до творів М.Рильського про природу;

VI. Рефлексія навчальної діяльності

1) Що нового ви дізналися про життя і творчість поета?

-
- 2) Над чим змусила задуматися поезія ?
 - 3) Що найбільше запам'яталося з уроку?
 - 4) Чим є для вас рідний край?

VII. Підсумок уроку. Оцінювання

Любіть свій рідний край, землю, на якій ви вирости, де проходить ваше дитинство. Ніколи не забувайте, звідки ви родом. Кожен з вас повинен свято берегти пам'ять про найкращий і найдорожчий куточок на землі.

Живіть, творіть, радійте і дерзайте

На цій землі - на рідній, на своїй.

І школу, й отчий дім не забувайте,

Й святі криниці маминих надій.

Т. Корнецька

VIII. Домашнє завдання

Виразно читати вірш «Осінь-малюк із палітрою пишною» створити ілюстрації до нього. За бажанням вивчити вірш напам'ять.